

Gällande anmälningsplikt för vuxna

Hälso- och sjukvården har som regel sekretess för uppgifter som rör patienter.

Om patienten samtycker till att du tar kontakt en annan myndighet om patientens situation så får information som patienten medgivit förmedlas vidare.

Även om det numera finns en möjlighet för privatpersoner att göra en orosanmälan på vuxna så finns det inte motsvarande förutsättningar för hälso- och sjukvården.

Sekretessen kring vuxna handlar om hur allvarlig den vuxnas situation är samt om den vuxna har närstående barn (biologiska, bonusbarn, placerade barn etc.).

Detta dokument förtydligar hälso- och sjukvårdens möjligheter att bryta sekretess till socialtjänsten inom följande områden:

- [Våldsutsatt vuxen utan närstående barn](#)
- [Våldsutsatt vuxen med närstående barn](#)
- [Vuxen vars hälsosituation ger oro för närstående barn](#)
- [Vuxna som inte kan samtycka till kontakt med socialtjänsten](#)
- [Tvångsvård vid missbruk](#)
- [Psykiatrisk tvångsvård](#)
- [Anmälningsplikt gällande körkort](#)
- [Anmälningsplikt gällande skjutvapen](#)
- [Lämna uppgifter till polisen](#)
- [Som privatperson](#)

Se gärna över följande stödmaterial och rutiner vid behov:

Barn som far illa:

- Lathund vid orosanmälan barn som far illa
- Stödmaterial vid en orosanmälan

Våld i nära relationer:

- Vetskap eller misstanke om våldsutsatt vuxen
- Patienter med skyddade personuppgifter
- Värddokumentation vid våldsutsatthet

Våldsutsatt vuxen med närstående barn

Om vi misstänker att en vuxen är våldsutsatta och det finns närstående barn **måste vi göra en orosanmälan** enligt lagkrav.

Närstående barn inkluderar biologiska barn, bonusbarn, placerade barn och andra barn som tillfälligt eller varaktigt vistas i den våldsutsatta vuxnas närhet.

Anmälningssplikten innebär att orosanmälan ska göras genast. I sådana situationer finns ingen sekretess.

Våldsutsatta vuxna utan närstående barn

Om vi misstänker att en vuxen är våldsutsatt, och det inte finns närstående barn under 18 år, **får vi inte bryta sekretessen** gentemot socialtjänsten. Det finns ingen anmälningssplikt för vuxna som är våldsutsatt.

Vi får däremot **kontakta polisen**, oavsett om patienten är våldsoffer eller förövare. Det handlar om att förebygga och förhindra brott i nära relationer enligt sekretessbrytande bestämmelse i 10 kap. 18 c § offentlighets- och sekretesslagen, OSL. Exempel på uppgifter som kan vara aktuella att lämna ut är vem som kan komma att begå brott, vem som riskerar att utsättas för våld, samt var de uppehåller sig. Även uppgifter om familjeförhållanden och om skadligt bruk och beroende eller psykisk ohälsa kan vara av betydelse. Dessutom kan vissa andra uppgifter lämnas som ligger till grund för bedömningen att det finns en risk för brott, till exempel uppgifter som ger en bild av ett eskalerande våldsförlopp.

Vi ska **arbeta förebyggande och stödjande**:

- [Ställ frågor](#) om våldsutsattheten.
- Dokumentera i den skyddade [anteckningsmallen Våldsutsatthet](#) både att frågor har ställts och hur patienten har svarat, oavsett om våldsutsattheten medges eller ej.
- Med patientens samtycke kontakt med [socialtjänsten](#).
 - Om det är akut kan du ringa upp medan patienten är kvar och lämna över telefonen till patienten för att få direktkontakt med socialtjänsten.
 - Om patienten samtycker kan du kontakta socialtjänsten och be dem ringa upp patienten för att berätta om det stöd som finns för våldsutsatta.
- Om patienten inte ger samtycke för kontakt med socialtjänsten kan du ta kontakt med polisen för att föra över förebyggande information om misstänkt framtida våldsutsatthet för att förhindra brott i nära relationer.
- Lämna ut visitkortet "[Vi finns här för dig](#)" och hänvisa till den sista länken på webbsidan där det samlade stödet för våldsutsatta i länet finns.

Vuxen vars hälsosituation ger oro för närstående barn

Det finns många situationer när den vuxnas hälsosituation kan ge tillfällig eller varaktig oro för närstående barns livssituation utifrån daglig omvårdnad och omsorg. Exempelvis kan oro uppstå vid allvarliga fysiska skador/sjukdomar, omfattande psykisk ohälsa, funktionsnedsättning som påverkar föräldraskapsförmågan samt medicinering som påverkar omvårdnadsförmågan.

När den vuxnes hälsosituation och föräldraförmåga ger oss oro för barnets situation måste vi göra en orosanmälan till socialtjänsten.

Anmälningssplikten innebär att orosanmälan ska göras genast. I sådana situationer finns ingen sekretess.

Vuxna som inte kan samtycka till kontakt med socialtjänsten

Om en patient på grund av sitt hälsotillstånd eller av andra skäl inte kan samtycka till att en uppgift lämnas ut, hindrar sekretessen inte att en uppgift om hen lämnas ut till en annan verksamhet inom hälso- och sjukvården, socialtjänsten eller till en privat vårdgivare eller privat verksamhet inom socialtjänstens område. Detta gäller om uppgiften behövs för att patienten ska få nödvändig vård, omsorg, behandling eller annat stöd (se 25 kap. 13§ OSL).

Om patienten exempelvis på grund av sin psykiska hälsosituation eller funktionsnedsättning inte anses kunna samtycka till att kontakt tas med socialtjänsten, kan sådan kontakt ändå tas för att patienten ska få nödvändig vård, omsorg, behandling eller annat stöd.

Tvångsvård vid missbruk

Vårdpersonal kan få oro för vuxna patienters missbruk eller beroende av alkohol, droger, flyktiga lösningsmedel samt spel och anse att hen behöver hjälp.

Hälso- och sjukvården får bryta sekretessen om den vuxne på grund av sitt hälsotillstånd eller av andra skäl **inte kan samtycka** och uppgiften behövs för nödvändig vård, omsorg, behandling eller annat stöd.

- Alla läkare, såväl i offentlig som i privat tjänst, har skyldighet att genast anmäla till socialtjänsten om de får kännedom om att någon kan antas vara i behov av omedelbart omhändertagande eller vård enligt Lagen om vård vid missbruk (LVM).
- Läkare har bara skyldighet att lämna uppgifter till socialtjänsten om hen bedömer att den enskilde inte kan beredas tillfredsställande vård eller behandling inom hälso- och sjukvården.

För övriga yrkesgrupper inom hälso- och sjukvård gäller alltid **behov av samtycke** från personer som fyllt 18 år för att ta kontakt med socialtjänst. De har inte anmälningsskyldighet enligt lagen om vård vid missbruk.

Psykiatrisk tvångsvård

Vårdpersonal kan träffa vuxna patienter med psykiska ohälsa som behöver vård med stöd av lagen om psykiatrisk tvångsvård. Sekretess upphör när patientens psykiska ohälsa utgör ett hot för sig själv eller andra.

Hälso- och sjukvården får bryta sekretessen om den vuxne på grund av sitt psykiska hälsotillstånd eller av andra skäl **inte kan samtycka** och uppgiften behövs för nödvändig vård, omsorg, behandling eller annat stöd.

Anmälningsplikt gällande körkort

Läkaren ska tala om för en patient om patienten är olämplig av medicinska skäl att ha körkort, samt anmäla detta till Transportstyrelsen om patienten inte följer läkarens rekommendation eller motsätter sig undersökning eller utredning

Anmälningsplikt gällande skjutvapen

En läkare ska anmäla till Polismyndigheten om en patient av medicinska skäl är olämplig att ha skjutvapen. Anmälningsskyldigheten gäller även en person som genomgår en rättspsykiatrisk undersökning.

Lämna uppgifter till polisen

Hälso- och sjukvården har fått ökade möjligheter att kontakta polisen.

För att lämna information till polisen om vuxna måste det brott som misstänks ha ett straff på minst sex månaders fängelse. Exempel på sådana brott är:

- Grov misshandel
- Grov fridskränkning, hedersbrott
- Sexuellt övergrepp, våldtäkt
- Olaga frihetsberövande, människorov
- Människohandel
- Mord, dråp och grovt vållande till annans död
- Grovt hemfridsbrott, grov stöld, grov skadegörelse, grovt bedrägeri
- Misstanke om terroristbrott eller annat brott mot Sveriges säkerhet.

Numera kan vårdpersonal även lämna uppgifter till polisen vid **misstanke** om grovt hemfridsbrott, sexuellt övergrepp, grov stöld, grov skadegörelse, grovt bedrägeri och grovt vållande till annans död.

Vid akuta situationer ringer vi 112, annars 114 14.

Som privatperson

Många kommuner har möjlighet för privatpersoner att göra orosanmälan för vuxna personer som kan vara i behov av stöd utifrån missbruk, beroende eller våld i nära relationer. Se respektive kommuns webbsida för mer information.

Som privatperson kan det finnas olika anledningar att känna oro för en person, om personen exempelvis:

- har beroende kopplat till alkohol, droger, doping, läkemedel, spel, porr eller sex
- är utsatt för våld, kränkningar eller hedersrelaterat våld och förtryck
- utövar våld i nära relationer eller är hotfull mot andra
- behöver stöd i bostaden
- saknar tak över huvudet.

Denna möjlighet gäller inte vårdpersonal som i sitt arbete kommer i kontakt med patienter och närstående, utan endast som privatperson. Vårdpersonal arbetar utifrån sekretesskrav enligt tidigare avsnitt i detta dokument.